

Dömsödy Andrea
domsody.andrea@opkm.hu

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI ÉS INFORMATIKAI ALAPISMERETEK 2.

Wesley János Lelkészképző Főiskola
pedagógia BA szak

2013. március 28.

1

Áttekintés

I. félév 1. óra

- információs problémamegoldás
- információs intézmények
- OPKM katalógus
- bibliográfiai hivatkozás

I. félév 2. óra

- zh
- információk közlése

II. félév 1. óra

- pedagógiában fontos adatbázisok
- hivatkozás netes forrásokra

II. félév 2. óra

- zh
- közkívánatra

2

Az információs problémamegoldás lépései

0. Problémafelismerés

1. A feladat értelmezése
2. Az információkereső stratégia kiválasztása
3. A stratégia kivitelezése, forráskeresés

4. A források értékelése
5. Az információk kinyerése
6. Megoldás
7. Értékelés

rugalmasan kezelendő!

(Dömsödy, 2006)

3

PEDAGÓGUSOK SZÁMÁRA FONTOS ADATBÁZISOK

4

Legfontosabb indirekt források

Katalógusok

- közös katalógusok
 - MOKKA, ODR
- szakkönyvtári
 - OPKM
- egyéb
 - FSZEK
 - elektronikus könyvtárak

Bibliográfiák

- hazai
 - PAD, MPI
 - Szocioweb
 - Irodalmi analitikus
 - Matarka
 - tankönyves
- külföldi
 - ERIC
 - EISZ adatbázisok

Használja az alábbi űrlapot, és speciális keresése itt fog megjelenni

Weboldalak keresése, amelyek tartalmazzák...
ezen szavak mindegyikét:
Fontosan ezt a szót vagy kifejezést:
egyet vagy többet ezen szavak közül: OR OR
De ne jelenjenek meg azok az oldalak, amelyek tartalmazzák...
a következő nem kívánt szavak bármelyikét:

További eszközökre van szüksége?
Találatok oldalanként: 10 találat
Google Instant használatakor. Ez a beállítás nem érvényesül a
Nyelv: bármely nyelv
Fájltípus: bármilyen formátum
Keresés megadott webhelyen vagy domainben:
(pl. youtube.com, .edu)
Dátum felhasználási jóok, régió, és továbbiak

Speciális keresés

- nem információforrás, hanem kereső, eszköz
- nem hivatkozunk rá

A legfontosabb hazai bibliográfiák

- Nemzeti szakbibliográfia
 - Magyar Pedagógiai Irodalom (MPI)
 - nyomtatva 1919-2002
 - Pedagógiai Adatbázis (PAD)
 - az OPKM OPAC-jában
 - 1980-as évektől
- Jáki László: A magyar neveléstudomány forrásai
 - másodfokú szakbibliográfia, kalauz

HAZAI PEDAGÓGIAI SZAKIRODALOM

PAD

- nincs benne
 - tankönyv
 - gyermek- és ifjúsági irodalom

Feladat

- Folytassa le a következő szempontoknak megfelelő keresést az OPKM webes könyvtári katalógusában!
Megoldásként másolja ki a „Találatok” oldal tetején látható információs sort, mely azt mutatja meg, hogy ténylegesen milyen keresést hajtott végre!
- **Bábosik István elmúlt 10 évben megjelent könyvei**
- **Megoldás**
A "Név: Személy 'bábosik istván' ÉS Kiadás éve: '2003'-'2013' ÉS Dokumentumtípus: 'A'" keresőkérdésre kapott 16 találatból az első 10.

Tárgyszójegyzék

- téma → tárgyszó
- az adatbázis által értelmezhető kifejezések
- kötött tárgyszójegyzék is lehet (pl.: OPKM)
- funkció:
 - egységesítés
 - szinonimák kizárására
 - túl specifikus tárgyszavak kizárása

gyermek-idegongozó intézet
SZ: 213
gyermeki jogok OPAC
A: childrens rights
rights of the child (E)
F: droits de l'enfant
N: Rechte des Kindes
SZ: 171; 722
gyermeki irodalom
L: gyermek- és ifjúsági irodalom
gyermekjáték OPAC
LM: játék
A: childrens games
ETO: 796.1
SZ: 766

OPKM OPAC

11

Feladat

- Folytassa le a következő szempontoknak megfelelő keresést az OPKM webes könyvtári katalógusában!
Megoldásként másolja ki a „Találatok” oldal tetején látható információs sort, mely azt mutatja meg, hogy ténylegesen milyen keresést hajtott végre!
- **Francia nyelvű társadalomlélektani könyvek az elmúlt 10 évből**
- **Megoldás**
A "Kiadás éve: '2003'-'2013' ÉS Tárgyszó: 'szociálpszichológia' ÉS Nyelv: 'fre' ÉS Dokumentumtípus: 'A'" keresőkérdésre összesen 1 találat volt.

12

Feladat

- **Felekezeti iskolákról szóló cikkek az elmúlt 5 évből, magyar nyelven**
- **Megoldás**
A "Kiadás éve: '2009'-'2013' ÉS Tárgyszó: 'egyházi iskola' ÉS Nyelv: 'hun' ÉS Dokumentumtípus: 'C'" keresőkérdésre kapott 106 találatból az első 10.

13

Tankönyvi információk

- OPKM katalógusai
 - kötetkatalógusok 1945-ig iskolatípusonként
 - OPAC 1980-tól tartalmazza + népiskola
- **Hivatalos tankönyvjegyzék**
 - tanévente megjelenő (kurrens)
 - iskola.kello.hu

OPKM-ben

- OPAC-ban tankönyv adatbázisban

OPKM Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum
WebOPAC

Összetett keresés

Szerző: Szókapcsolat: Mezőkapcsolat: és

Tárgyszó: történelmi tantárgy és

Tárgyszó: évfolyam 5 és

Nyelv: magyar Dokumentumtípus: könyv **tan** **könyv**

Találat/oldal: 10

Keresés Törítés

ANGOL NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKIRODALOM

ERIC Education Resources Information Center

- USA nemzeti szakrepertórium
- **szakirodalmi adatbázis**
 - elsősorban bibliográfiai adatok
 - de több ezer teljes szövegű cikk is
- elsősorban **pedagógiai** témájú, pedagógia folyóiratokban megjelent tudományos **cikkek**
- több, mint 1000 folyóiratból
- az USA pedagógiai szakkönyvtára (NLE) vezette intézményi együttműködés készíti

ERIC Fontos tudnivalók a használatáról

- **weben:** <http://www.eric.ed.gov>
ingyenes, az OPKM honlapján van link
- **könyvtárban:** <http://search.epnet.com>
 - állami licence alapján
 - **EBSCO** szolgáltatásként
 - nem kell hozzá jelszó
 - teljesebb hozzáférés, mint az ingyenes
 - csak jogosult könyvtárak IP cím-tartományából
 - pl.: OPKM, FSZEK

18

ERIC

- ingyenes
- kiindulópont:
 - cím szavai
 - thesaurus

EGYÉB ADATBÁZISOK

20

Tartalomjegyzék-szolgáltatás

- **MATARKA** Magyar Folyóiratok **TAR**talomjegyzékeinek **KER**eshető **AD**atbázisa
 - www.matarka.hu
 - tartalomjegyzék-szolgáltatás
 - gyakran a cikkek online elérésével
 - sokoldalú keresés
 - nem tárgyszavazott, csak a címben lehet keresni!!

21

SzocioWeb

- FSZEK Szociológiai Gyűjteménye (országos szakkönyvtár)
- **1970-2006**
- minden magyar vonatkozású
 - könyv, cikk, tanulmány
 - 130.000 tétel
- 2007- a FSZEK katalógusban
- www.fszek.hu

23

SzocioWeb használata

- sok ablakkal dolgozik
- az index segít az adatbázisban használt kifejezések megtalálásában
- ha nem találunk jó tárgyszót,
 - keressünk a cím szavában, majd a találatok tárgyszavait nézzük át

HIVATKOZÁS NETEN TALÁLHATÓ FORRÁSOKRA

25

Hivatkozni kötelező

- Okok:
 - etikai (más tollával ékeskedés)
 - jogi (plágium elkerülése)
 - ellenőrizhetőségi (tudományos minőség)
 - tájékoztatási (érdeklődő olvasóknak)
- Módja
 - felhasznált irodalom jegyzéke +
 - szó szerinti („”) és tartalmi idézés jelölése
 - szöveg
 - gondolat
 - képesetén is

26

KÖNYV (önálló mű)

szerezőség (megjelenés éve): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat címe) megjelenés helye, kiadó neve, a mű terjedelme

TANULMÁNY tanulmánykötetből

szerezőség (év): cím, alcím In: bennfoglaló dokumentum adatai, oldalszám

CIKK folyóiratban

szerezőség (év): cím, alcím In: folyóirat címe, száma, oldalszám

NETES FORRÁS

dokumentumtípusnak megfelelő adatok, URL, Utolsó letöltési dátum

Netes forrás

- az URL nem elég!!!
- az Impresszum menü segít
- az URL-t nyomtatásra szánt szövegben
 - nem húzzuk alá,
 - nem írjuk más színnel
- a mű jellegének megfelelően írjuk le
 - ha cikk cikként,
 - ha egy mű része, tanulmányként

28

Netes forrás – önálló mű

szerezőség (Utolsó módosítási dátum): cím, alcím, kiadó, URL, Utolsó letöltési dátum

A második világháború (Utolsó módosítás: 2004.03.04.) SZTE Egyetemi Könyvtár Hadtörténeli Gyűjtemény, URL: <http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww2/> Utolsó letöltés: 2005.05.09.

29

Netes könyv (pdf, doc, html)

Nyomatott könyv
szerezőség (év): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat) hely, kiadó, terjedelem

Netes könyv
szerezőség (év): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat) hely, kiadó, terjedelem, URL, Utolsó letöltés

Pl.:
Balogh László és Tóth László (szerk., 2005):
Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből,
Bp., Neumann Kht., URL:
<http://mek.niif.hu/04600/04669/html/index.htm>
Utolsó letöltés: 2010.03.04.

30

Netes könyv (pdf, doc, html)

Nyomatott könyv

szerzőség (év): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat) hely, kiadó, terjedelem

Netes könyv

szerzőség (év): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat) hely, kiadó, terjedelem, URL, Utolsó letöltés

Pl.:

Mayer József (szerk., 2003): Az időfelhasználás társadalmi változásainak felnőttoktatási tanulságai Magyarországon, Bp., OKI, URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/felnottoktatatas/idofelhasznalas> Utolsó letöltés: 2011.02.11.

31

Netes forrás – „tanulmány”

nyomatott tanulmány

szerzőség (év): cím, alcím In: bennfoglaló dokumentum adatai, oldalszám

netes tanulmány

szerzőség (év): cím, alcím In: bennfoglaló dokumentum adatai, oldalszám, URL, Utolsó letöltés

Csekei László (2008.07.01.): Bolognai jövő - brüsszeli perspektívából In: Pioker Zoltán Bence (szerk.): Felvi.hu, Bp., OFIK, URL: http://www.felvi.hu/index.ofi?mfa_id=89&hir_id=9518 Utolsó letöltés: 2009.03.11

32

Netes cikk (periodicitása van)

CIKK nyomtatott folyóiratban

szerzőség (év): cím, alcím In: folyóirat címe, száma, oldalszám

Netes cikk:

szerzőség (év): cím, alcím In: folyóirat címe, száma, oldalszám, URL, utolsó módosítási dátum

Pl.:

Bánhegyi Zsolt (2002): Az információ alkonya In: Módszertani Lapok, Könyvtárhasználatban, 4., URL: http://www.okm.gov.hu/letolt/okszi/html/kiadv/kvthci_kk8.html Utolsó letöltés: 2010.02.16.

33

FELADATOK

Példafeladat

- <http://www.mek.oszk.hu/01900/01942/01942.pdf>

• Megoldás:

Önálló mű, vagyis:

Durkó Máttyás (1999): Andragógia, A felnőttképzés és közművelődés új útjai, Bp., MMI, 95 p., URL: <http://www.mek.oszk.hu/01900/01942/01942.pdf> Utolsó letöltés: 2008.04.25

35

Példafeladat

- <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=13330&articleID=32983&ctag=articlelist&iid=1>

• Megoldás Önálló mű

Tájékoztató a szakképzési hozzájárulási kötelezettségnek a saját munkavállalók képzésére fordítható kötelezettséghányada 2006. évi felhasználásáról (2007. 11.), SzMM, URL: <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=13330&articleID=32983&ctag=articlelist&iid=1> Utolsó letöltés: 2008. 04. 25.

36

Példafeladat

- <http://www.pointernet.pds.hu/ujzagok/agrar-agazat/2008/01/2008013121253390100000613.html>

- **Megoldás:**
cikk vagyis:

Beke Jánosné (2008): A felnőttképzés lehetősége és szükségessége a mezőgazdaságban In: Agrárágazat, 1. sz. URL:
<http://www.pointernet.pds.hu/ujzagok/agrar-agazat/2008/01/2008013121253390100000613.html> Utolsó letöltés: 2008. 04. 25.

37

Példafeladat

<http://www.ofi.hu/tudastar/jelentes-magyar/6-iskolak-belso-vilaga-090617-1>

- **Megoldás:**

- **Tanulmány egy kötetben, vagyis:**

Szekszárdi Júlia (2006): Az iskolák belső világa In: Halász Gábor - Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2006, Bp., OKI, URL:
<http://www.ofi.hu/tudastar/jelentes-magyar/6-iskolak-belso-vilaga-090617-1> Utolsó letöltés: 2011.09.22.

38

Következő óra

- ZH – 45 perc
 - Keresés az OPKM katalógusában
 - Hivatkozás
 - Netes hivatkozás
 - Tesztkérdések a jegyzetből és az összes órai prezentációból
- Új téma – további gyakorlás
 - ?
 - Hozzanak magukkal egy szakkönyvet!

39

Kötelező irodalom

Dömsödy Andrea (2006): Bevezetés a pedagógiai tájékozódásba (A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése 2.) Bp., ELTE PPK Neveléstudományi Intézet., 58 p. URL:
<http://www.mek.oszk.hu/05400/05445/index.phtml> Utolsó letöltés: 2011.02.11.

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum honlapja, Bp., OPKM, URL: <http://www.opkm.hu>

- Bővebb információ:

<http://www.domsodyandrea.hu/wesley>

40